

Sudmineraren meategi proiektua

Lurraren alde, urre goseari oldartu zaizkio herritarrak

Lapurdikoko hamaika herri hartuko lituzkeen urre meatze bat egiteko xedea du Frantziako Sudmine konpainiak. Berantenik apirilean jakinen da Frantziako Ekonomia ministroak baimena onartuko dion. 2015eko agorrilean ukan zuten egitasmoaren berri herritar eta hautetsiek; orduz geroztik zabalduz eta indartuz doa urre meategiaren kontrako mugimendua.

Jenofa Berhokoirigoin

ARGAZKIAK: JEAN LOUIS PIQUET

Artzamendi, Xoldokogaña, Suhalmendi, Mondarrain... Ongi ezagutzen ditu Lapurdiko mendiak meatzaritzan dabilen Sudmine enpresa frantsesak. Lurpeko zein azaleko deskribapen zehatza kausitu dezakegu haien dokumentu ofiziale-tan. Arrazoia? Urre gose, Sara eta Kanbo arteko eremuari so dagoelako.

2015ean 126 kilometro koadroko eremu batean urrea bilatzeko eskusibotasuna dakarren baimen eskaera luzatu zion Sudminek Frantziako Estatuari. Herritarren eta hautetsien artean berriak lehenik harridura sortu bazuen, laster haserreak eta arrangurak zuten gaina hartu. Egitasmoaren “zentsugabekeria” plazaratu zuten otsailaren 11n Ezpeletan eginiko manifestazioan: “Tona bat lur suntsiturik hiruzpalau urre gramorentzat. Xehatua izandako lurpe horretarik zer geldituko zaigu? Alde batetik zulo bat eta bestetik hondakinak; betiko galduriko eremuak, laborantzarako ezin baliaturikoak”.

Ainhoa, Kanbo, Ezpeleta, Jatsu, Haltsu, Itsasu, Larresoro, Senpere, Sara, Zuraideta eta Uztaritze dira zuzenki hunkiak. Bertakoei egitasmoaren berririk eman gabe egin zuten baimen eskaera. “Nehor ez zen jakinean, maltzurki aritu ziren, ez zioten nehorri aipatu”, dio Ezpeletako Belazkabieta etxaldeko Panpi Olai-zola laborariak. Zeharka etorri zitzairen berria: Britainiako Douar Didoull talde ekologistak eman zion horren berri ingurumenaren babesaren alde dabilen CADE elkarteari. Justuki, Britainian ere gordean planteaturiko meategi proiektu batez hunkiak izanki, sektoreari arreta handiz begiratzen jarri zirelako.

Berantenik apirilean jakinen da Frantziako Ekonomia Ministerioaren erantzuna. Anartean, bertakoei beren iritzia entzunarazteko aukera zuten urtarrilaren 30etik otsailaren 17ra eginiko kontsulta publikoan. Fase horri dagokionez ere, enpresaren maltzurkeriak kezu jarri du Martine Bouchet CADE elkarteko kidea:

“Kontsulta hori izatearen berri ez du eman Sudminek, ez guri, ez inori”. Halarik ere, denbora murriztu hori erabili dute kontraktotasuna plazaratzeko. “Presazko gaia” dela dio Bouchetek, bilaketarako baimenak ustiapenerakoa dakarrelako.

Ustiapena dakarren baimena

Ekonomia ministroak baietz esanez gero, esplotaziorako eskubidea luke enpresak. Frantziako meatze-kodeak dakar ahalmen hori. Finean, legedia meatze-industriaren alde doala deitoratu ohi dute Frantziako eta Ipar Euskal Herriko ekologistek.

Bilera publikoan, 4.400 izenpeztan gora bilduta dituen eskariaren, elkarretaratzearen eta manifestazioen bidez, aurkakotasuna karrikan da. Hautetsien esparrutik ere entzuten da ezezko biribila: meategi xedeaz hunkiriko herri guztietako auzapezak, Euskal Elkargoko lehendakaria, Akitania Berria eskualdeko kontseilua, hainbat parlamentari,

Laborantza ministroa eta Ingurumen ministroa, guztiak dira kontra. “Aurka naiz, azpiz gora jarriko lituzkeelako gure ingurumena eta ekonomia”, dio Sylviane Alaux diputatuak. Ekonomia ministroari hitzordu bat eskatu berri dio: “Zifren bidez hitz egin behar zaio Ekonomia ministroari. Kalkuluak egin ditut eta errango diot argiki: 763 lanpostu lirateke arriskuan”.

Urre meatzeak ondorioztatuko lituzkeen kutsadura eta laborantza sektorearen kaltetzea dira haserrearen oinarriak. Kutsadura “ezin saihesturikoa” litzatekeela dio Martine Bouchetek. Lurra mugituz artseniko, mineral azido eta gisa bereko substantziak askatzen direlako. Estali gabeko meatzea izan ki, euriaren ibilbideari jarraituz, lur eta uretan barna hedatuko litzateke kutsadura: “Meatzearen inguruko perimetro guztia da mehatxatua, lurpeko ur geruzak, Errobi eta Urdazuri ibaiak...”.

Bestelako mezua plazaratu du Sud-

“Tona bat lur suntsiturik hiruzpalau urre gramontzat. Lurpe horretarik zer geldituko zaigu? Zulo bat eta hondakinak”

minek. “Tamaina txikiko” urre hobia litzateke, zeinean “egin-molde mekaniko sinple batzuei esker” urrea “errazki” eskuratzen ahalko litzatekeen, ingurumenaren gain “eragin ahula” ukanez. Guzti hori, egitasmo “erdi industrial eta parte-hartzaile” baten bidez segurtatuz.

Azpijokoak, irudia garbitzeko

Géoplusenvironnement ikerketa bulegoak egin txostenak ere segurtatzen du ura, airea eta ingurumenaren gabeko

inpaktuak “oso ahulak” liratekeela. Baina independente gisa aurkezturiko bulego horren osaketari begiratuz gero, ohartu gaitzake zuzendari daukala Sudmine enpresako presidente ere baden Christian Vallier jauna.

Hiru fasek osaturiko bilaketa dute marrazturik. Lehen urtean, zulaketarik gabeko ikerketak eginen lituzkete (antzinako meategien azterketa, uraren ikerketa, eta abar). Emaidza positiboak ukanez gero, arroken ikerketa eginen lukete beste sei hilabetez, ondotik, urre aztarna interesgarriak kausitzekotan, azterketa zehatzagoak eta suntsikorragoak egiteko beste urte batez. Diotenez, lehen bi faseek ez dute inolako inpakturik ukanen ingurumenaren gain. “Gure hiztegiak jabetu eta birmoldatu egin dute. Faltsukeria da, meategi batek hiru eta hamar urteren artean irauten du, ezin du iraunkorra izan, aldiz ondorioztatu hondakinek bai!”, Martine Boucheten hitzetan.

Otsailaren 11n Ezpeletan egin zuten manifestazioa, urre meategi egitasmoaren "zentsugabekeria" plazaratzeko. Hautetsi ugari ere proiektuaren aurka agertu dira, bi ministro barne.

Nahiz eta Sudminek erran bigarren mailako urrearen ustiapena izan den dela soilik –lurrean zein uretan diren urre jalkinak–, lehen mailakoak –arroken barnean direnak– ere izateaz beldur dira aurkariak. Hain zuzen, Sudmineren txosten ofizial batean ondokoa idatzirik dutelako: "Gerora, Sudminek baimenaren berritzea edota eremuaren zabaltzea galdetzen ahalko luke, lehen mailako urreari buruzko seinaleetan arreta jartzeko". Horrela balitz, ingurumenaren suntsiketa areagotuko litzateke, arroka barneko urrearen ustiapena askoz kutsakorragoa delako.

Ehunka etxalde arriskuan

"Lurrak eta urak izorratzeaz gain, ingurumenaren errespetuan oinarrituriko irudia ere kaltetuko digute", dio haserre Panpi Olaizolak. Zenbaki zehatzik ez ukan arren,

» 500 bat etxalde hunkituko ditu meategiak, horregatik laborantza sektoreko eragile andanak du desadostasuna adierazirik

"ehunka, eta segur dena 500 bat etxalde" hunkituko ditu meategiak. Hori dela eta, laborantzaren sektoreko eragile andana batek du desadostasuna adierazirik: Os-sau Irati sor-markaren egiturak, Ezpeletako Biperraren ekoizleen sindikatuak, Itsasuko gereziaren ekoizleek osatu Xapata elkarteak, Euskal Herriko Laborantza Ganberak, ELB sindikatuak, laborantza ekologikoaren alde dabilen Biharko Lu-

rraren Elkarreak, Idoki sor-markak, eta abar. Ezpeletako Biperra sor-markarako balio duen kasik eremu guztia da meatezaren eremuan; orotara, 200 ekoizle. Tokiko ekonomiaren alor emankorra den produkzio horren "hondamena" litzatekeela diote.

Beste kezken artean dute lurren desjabetzea ere. Ikerketa faserako jabeen baimena behar badute, ustiaketarako ez. Hain zuzen, lur azpiak estatuarenak izan-ki, lurrak hartzen ahalko dituzte, jabeen adostasunik gabe.

Meategien sustapena

Egitasmo berri hori Frantziako Gobernuak finkatu helburuen artean kokatu behar dela dio Bouchetek. Hau da, 2012an aurkeztu zuen Arnaud Montebourg garaiko Ekonomia ministroak meatezen ustiaketa- ren garapenaren beharra. 2016an Emmanuel Macron Ekonomia ministroak berretsi zuena: "Gure dependentzia txikitu nahi badugu, meatez-estrategia behar dugu; segurtapena daukat posible dela ingurumenari buruzko arauak errespetatuko dituen meatez-aktibitatea".

Ingurumenaren babesaren erronkarekin errimatzeko xedez, urtarrilean aurkeztu zuten meatez-kodearen erreforma Legebiltzarrean. Helburuarekin bat egin arren, begi txarrez ikusi dute ekologistek testu proposamena. Besteak beste, bilaketa egiteko eskusibotasuna dakarren baimenarekin ustiaketa eskubidea ia automatikoa delako kode berrian ere.

Azken urteetan urre bilaketarako hainbat baimen banatu ditu Frantziako Gobernuak. Alta, gaurko egunean ez da gehiago urre meatezerik, azkena 2004an hetsi zutelako. Salsigne herrian zegoen, Frantziako gune kutsaturikoenen artean sailkatutako eremuan. ■

4. finalaurrekoa | **LEGUTIO** Kultur etxean | **MARTXOAK 4** larunbata 17:30
Gauekoak: Nerea del Azaro-Gil

Manex Agirre Amolabongoa	Jon Izula Pineda Lekuona	Felipe Zetabekia Ikumika	Iker Agirre Uribarri	Peru Abarrategi Sarranandia	Iñaki Vizcarra Simon

ARABAKO Bertsolari Txapelketa 2017

www.bertsolari.eus/araba